

Sociolog: Být černochem v USA je těžké. Trump lidem vzkázal, že nevadí být rasista

Helena Truchlá

18. 6. 2020

Protesty, které ve Spojených státech propukly po smrti černochoha George Floyda, jsou podle odborníků dědictvím staletí trvající nespravedlnosti. „Rasismus ovlivňuje kvalitu škol i hypotéky,“ říká pro Aktuálně.cz sociolog Jacob Faber z Newyorské univerzity¹. Ve svých výzkumech ukazuje, jak se „institucionální rasismus“ ve Spojených státech podepisuje na životech a zdraví afroamerických obyvatel.

V Deklaraci nezávislosti Spojených států amerických její autoři napsali, že „pokládáme za samozřejmé pravdy, že všichni lidé jsou stvořeni sobě rovni“. Je to text z roku 1776, ale otroctví bylo v USA legální ještě sto let poté a diskriminace byla zákonem zakázána až v 60. letech minulého století. Jak je to možné?

Lidé, kteří ten dokument napsali, nemysleli ani ženy, ani původní obyvatelé Severní Ameriky, ani otroky. Řada zakladatelů Spojených států byli sami otrokáři. Takže rovnými jsou v deklaraci míněni jen bílí muži a ta citace vlastně nikdy nebyla pravdivá.

Souvisí s tím takzvaný institucionalizovaný nebo institucionální rasismus, kterým se dnes zabýváte i vy ve svých výzkumech?

Existuje několik forem rasismu. Pojem, který jste zmínila, se používá pro pravidla a fungování institucí, jež neusilují o to, aby jejich dopady byly diskriminační nebo rasistické, ale přesto tomu tak je. Patří tam třeba fungování trhu s hypotékami. Pak je rasismus strukturální, který vznikl v historii, třeba tím, že černoši byli vyloučeni z možnosti vlastnit dům, studovat nebo spořit majetek. Tahle pravidla už dneska neplatí, jejich důsledky ale stále vidíme. A také je samozřejmě rasismus osobní, kdy má člověk problém nebo předsudky vůči nějak vymezené skupině lidí.

Rasistická diskriminace tedy nemusí být nutně záměr?

¹ **Jacob William Faber**

Americký sociolog působící na Newyorské univerzitě ve Spojených státech je expertem na takzvanou „prostorovou nerovnost“, tedy nespravedlnost v přístupu lidí jiné barvy pleti ke kvalitnímu bydlení, zdravému životnímu prostředí a obecně rovnému zacházení ze strany úřadů nebo policie. Vystudoval sociologii na Princetonské univerzitě a městské plánování na Massachusettském technologickém institutu (MIT).

Ne. Když se hovoří o rasismu, je to nejčastěji právě o té jeho osobní, cílené formě. Jenže ty další dvě, které jsou pevně zakořeněné v našem politickém systému a projevují se ve školství, zdravotnictví nebo politice, způsobují mnohem větší nerovnosti.

Můžete jmenovat nějaké příklady?

Podle mě je jeden z největších problémů financování veřejných škol. Platí se z peněz, které místní samosprávy vyberou na dani z nemovitosti. To vytváří enormní motivaci pro bohaté lidi, aby se sestěhovali na jedno místo, protože tím přímo ovlivní, jak dobrou školu budou moci navštěvovat jejich děti. Vytváří se tím obrovské rozdíly v kvalitě škol, a i tohle pravidlo má svůj původ v historii.

Jak to?

Já se například věnuji výzkumu hypotečního trhu. To, jestli člověk na úvěr dosáhne, a bude si tak moci koupit nemovitost, je dodnes ovlivněno sérií zákonů, které přijala federální vláda na začátku 20. století. Usnadnily nakupování nemovitostí natolik, že se na řadě míst vyplácelo víc, než kolik dělal pronájem. Domy se tak staly základem osobního bohatství řady Američanů, i tyto zákony však v sobě měly zabudovaná segregační pravidla.

Jaká například?

Každou rezidenční oblast hodnotily na škále od A (nejlepší) až po D (nejhorší). Kritérii bylo to, jaké obchody nebo firmy v místě působily, ale především rasové složení obyvatel. Pokud v dané oblasti žil jediný černoch, fakticky to garantovalo hodnocení D. Černoši po celé zemi tak většinou žili v nejhůř hodnocených oblastech. A v nich bylo prakticky nemožné získat hypotéku.

Jak se tohle rozlišení projevuje dnes?

Poskytovatelé hypoték říkají: „My nediskriminujeme Afroameričany, oni prostě jen nemají dost majetku, abychom jim mohli dát půjčku.“ Jenže to je způsobené hlavně tím, že předci dnešních Afroameričanů nikdy neměli rovné podmínky k nashromáždění majetku.

Zdroj: Truchlá, H., Aktuálně.cz. (2020). Víte, Co Se Právě Děje. Sociolog: Být černochem v USA je těžké. Trump lidem vzkázal, že nevádí být rasista. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/byt-černochem-v-americe-je-tezke-rika-sociolog/r~eb7e7118aef811eab408ac1f6b220ee8/>